

Per pastaruosius trejus metus esame sukaupę 12 milijonų testų statistiką, kuri rodo, kad, pradėjus įmonėse blaivumo patikrą, kasdien į darbo vietą ateina apie 0,8 proc. neblaivių darbuotojų. Mūsų šalies masteliu tai yra apie 10 tūkst. neblaivių dirbančių žmonių kasdien. Rytais užfiksuotas neblaivumas - akivaizdus nesaikingo alkoholio vartojimo įrodymas. Vertėtų nepamiršti ir nedarbančių žmonių, kurie į šią statistiką net nepatenka.

Bendros tendencijos rodo, kad priklausomybę alkoholiniams gėrimams turi apie 5 proc. šalies gyventojų. Visų mūsų pareiga padėti šiems žmonėms. Tačiau svarbu nepamiršti ir kitų 95 proc. žmonių, kurie šios problemos neturi.

Pastarieji 4-eri metai buvo labai turiningi veiksmais alkoholinių gėrimų kontrolės srityje: garsiai nuskambėję alkoholinių gėrimų prieinamumo bei reklamos ribojimai, akcizų didinimas. Visgi, remiantis 12 milijonų testų rezultatais, poveikio mastas ir tvarumas buvo skirtingi. Labai svarbu pastebėti, kad kur kas mažiau girdimi veiksmai šioje srityje buvo ir yra švietimas, blaivumo kontrolė.

Saikingesnis alkoholio vartojimas

Pasaulyje kontekste Rytų Europos šalys neatrodo labai gerai. Tačiau šiuo atveju svarbiau ne kalbėti apie statistiką, kurioje pateikiamas vieno gyventojų suvartojamas grynojo alkoholio kiekis. Matau du svarbius antrinius parametrus - momentinis suvartoto alkoholio kiekis ir priemonių efektyvumas.

Žinome, kad didelis momentinis suvartoto alkoholio kiekis yra ypač kenksmingas sveikatai, o ir pasekmės išlieka ilgiau - skaudanti galva, promilių kiekis, įpūstas į alkotesterių darbo vietoje arba iš vakaro daug suvartojus alkoholinių gėrimų - noras ryte „taisyti sveikatą“. Blaivumo testų statistika šiuo klausimu daug labiau iškalbinga nei suvartoto alkoholio kiekis, tenkantis vienam gyventojui. Ši statistika parodo nesaikingai alkoholinius gėrimus vartojusį gyventojų skaičių.

Saikingesnis alkoholinių gėrimų vartojimas labiau būdingas pietų šalims, pavyzdžiui Italijai, Ispanijai, Prancūzijai, kur kiekis iškelia statistiką, tačiau vartojimo būdas yra ženkliai mažiau pavojingas.

Neveikiantys draudimai

Analizuojant priemonių efektyvumą ir šiuo metu esančius alkoholinių gėrimų ribojimus

Lietuvoje, galima daryti keletą išvadų. Savaitgaliais apribojus alkoholio išigijimo laiką, nesaikingai alkoholinius gėrimus vartojančius žmones tai paveikė tik pirmus du mėnesius – mūsų tyrimai rodo, kad sausi, pirmąjį mėnesį, neblaivių darbuotojų sumažėjo 30 proc., vasarį jų buvo sumažėję 15 proc., o kovo mėnesį vėl skaičiai sugrįžo į įprastą lygį, į tokį, kaip ir prieš priimant įstatymą.

Tai rodo, kad ši priemonė nebuvo efektyvi tiems žmonėms, kurie nesaikingai vartoja alkoholinius gėrimus. Jie greitai prisitaikė ir tikėtina, jog šis naujai priimtas įstatymas labiau paveikė tuos likusius 95 proc., kurie geba saikingai vartoti alkoholį.

Kita, anot įstatymų priėmėjų, alkoholinių gėrimų vartojimą mažinanti priemonė – akcizų didinimas. Būtina pripažinti, kad tai nepadarė ženklios įtakos nesaikingai vartojantiems asmenims. Tikėtina, jog šie žmonės pradėjo pirkti prastesnės kokybės alkoholinius gėrimus už labiau įperkama kainą arba pradėjo vartoti kitų grupių alkoholinius gėrimus.

Šis sprendimas palietė visus pirkėjus. Žinoma, svarbu suprasti tikslą – jei buvo noras surinkti daugiau mokesčių, tai ši priemonė pasiteisino. Tačiau jei – sumažinti alkoholio sukeltas žalias, taip tikrai neįvyko.

Konkrečių priemonių efektyvumas

Testavimas ir tiesioginis darbas su turinčiais priklausomybę alkoholinių gėrimų vartojimui žmonėmis pasirodė ženkliai efektyvesnė priemonė. Remiantis naujausiais tyrimais, pradėjus blaivumo patikros testus, jau po 2 mėnesių nesaikingai vartojančių alkoholinius gėrimus sumažėjo 2 kartus, o per 3 metus – net 4,5 karto.

Tai rodo, kad lokalios priemonės, pritaikytos priklausomybes turintiems žmonėms, yra efektyvesnės nei bendriniai ribojimai, kainų kėlimas. Šiais laikais technologinės priemonės leidžia sukonkretinti problemų sprendimų būdus, todėl, prisiminus proporciją 5 proc. ir 95 proc., galima drąsiai teigti, kad patrankos šūvis į žvirblį nebūna efektyvus.

Tyrimai taip pat parodė, kad dėl pandemijos įvesto karantino metu žmonėms atsargiau žiūrint į patikrą bei žmonėms daugiau laiko leidžiant namuose, rezultatai suprastėjo – darbuotojai dažniau į darbą atvykdavo neblaivūs, nei iki karantino.

Darius Didžgalvis. Dabartinis alkoholio kontrolės įstatymas toks pat neefektyvus, kaip patrankos šūvis į žvirblį

